

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 6Co/66/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8715206301
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Murgaš
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2021:8715206301.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Murgaša a sudcov JUDr. Zuzany Kučerovej a Mgr. Jany Janics Bajánkovej v právnej veci žalobcov: 1/ O. D., L.. XX. X. XXXX, X/ T. D., L.. X. X. XXXX, M. J. G. XX, O., X/ J. Š., L.. X. X. XXXX, J. A.. X. C. X, O.Ň., všetci zast. Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., Námestie s. Egídia 93, Poprad, proti žalovaným: X/ Slovenská T. G., P. Q. XX, J., W. : XX XXX XXX, X.. C. W., D..O..M., G. D. G. XX, J., X/ P. B., L.. X. X. XXXX, J. A.. B. L. XX, O., o 60.000 eur s prísl., na odvolanie žalovanej 1/ proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II zo 4. mája 2017 č. k. 15C/337/2015- 207 a proti uzneseniu tohto súdu z 23. mája 2017 č. k. 15C/337/2015-213, takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie sa p o t v r d z u j e vo výroku, ktorým bola žalovaným 1/, 2/ uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 10.000 eur a žalobcom 2/, 3/ sumu po 5.000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku, ktorým bola žaloba vo zvyšku zamietnutá.

Výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žalovaným 1/, 2/ uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 10.000 eur, resp. žalobcom 2/, 3/ sumu po 5.000 eur spoločne a nerozdielne, sa m e n í tak, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného.

Odvolanie proti napadnutému uzneseniu sa o d m i e t a.
Žiadne zo strán sa nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovaným 1/, 2/ povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyni 1/ 10.000 eur, žalobcovi 2/ 5.000 eur a žalobkyni 3/ 5.000 e do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku súd prvej inštancie žalobu zamietol a žalovaným 1/, 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom 1/, 2/, 3/ náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že Okresný súd v Rožňave rozsudkom zo dňa 13. 3. 2013 č. k. 3T/7/2013- uznal žalovaného 2/ vinným z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1,2 písm. a/ Trestného zákona na tom skutkovom základe, že dňa 23. 5. 2012 riadil osobné motorové vozidlo v rýchlosti najmenej 81 km/hod. pred dopravnými značkami vodorovne aj zvisle označeným priechodom pre chodcov za súčasného obchádzania autobusu stojaceho na vyznačenej autobusovej zastávke pred priechodom pre chodcov a za predbiehania najmenej dvoch za sebou idúcich motorových vozidiel, ktoré taktiež obchádzali tento autobus a zároveň dávali prednosť chodcom prechádzajúcim cez priechod pre chodcov, prešiel do protismeru, kde pravou prednou časťou vozidla zrazil na priechode pre chodcov sprava doľava prechádzajúceho M. D., ktorý utrpel ťažké mozgovo-lebečné poranenia, na následky ktorých po prevoze do nemocnice ešte toho istého dňa zomrel. za to mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 36 mesiacov s podmieneným odkladom a s probačným dohľadom na skúšobnú

dobu v trvaní 48 mesiacov. Z odôvodnenia uvedeného trestného rozsudku tiež vyplýva, že poškodený bol v čase nehody v stave podnapitosti, čo konštatoval znalec. Zo súdnoznaleckého hľadiska došlo v dôsledku tejto skutočnosti k ovplyvneniu myslenia, uvažovania a konania, so zvýšením sebavedomia, znížením zdržanlivosti, pocitom uvoľnenia až eufórie, podceňovaním prípadnej nebezpečnosti dopravnej situácie, v psychickej sfére došlo k oslabeniu vnímania a zníženiu pozornosti, v psychosomatickej sfére mohlo dôjsť k poruchám priestorového videnia, orientácie, jemných pohybových funkcií a tým aj zníženiu schopnosti správne a včas sa vyhnúť hroziacemu nebezpečenstvu v cestnej premávke. Na základe uvedeného mohlo dôjsť k tomu, že periférnym videním, aj inými zmyslami (napr. sluch), ktoré mohli byť negatívne ovplyvnené požitím etylalkoholom, nezachytil približujúce sa auto, čiže si nemusel všimnúť prichádzajúce motorové vozidlo. Z toho vyplýva, že nemohol bezpečne prejsť cez priechod pre chodcov na druhú stranu cesty. Žalobkyňa 1/ je pozostalou manželkou po neb. M. D. a žalobcovia 2/, 3/ sú jeho deťmi. Žalobcovia sa v konaní domáhali zaplata sumy po 20.000 eur každému z nich z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

3. Z tohto skutkového stavu súd prvej inštancie vyvodil záver, že žaloba je čo do základe plne dôvodná. Vo vzťahu k žalovanej 1/ a k jej tvrdeniu, že nemajetková ujma spôsobená osobám pozostalým po obetiach dopravných nehôd nie je krytá poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a nie je nárokom zo zodpovednosti za škodu a to ani podľa § 427 a nasl. Obč. zák., súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku poukázal na konštantnú judikatúru a to najmä na uznesenie Ústavného súdu SR zo 16. 10. 2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016, ako aj na ďalšie rozhodnutia Ústavného súdu SR (III. ÚS 646/2015, III. ÚS 645/2015, I. ÚS 206/2015, I. ÚS 666/2016). Z tejto judikatúry podľa názoru súdu prvej inštancie vyplýva, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej (viď ods. 36., 37., 38. Odôvodnenia napadnutého rozsudku). Žalovaný 2/ za škodu zodpovedá podľa § 427 Obč. zák.

4. Vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol: „Tunajší súd konštatuje, že smrť blízkeho človeka je nepochybne ujmu - škodou na zdraví prejavujúcou sa v psychickej oblasti pozostalých. V konaní bolo preukázané, že žalobkyňa v 1. rade - manželka usmrteného M. D. sa po oznámení tejto udalosti psychicky zrútila. Odvtedy je v trvalej liečbe psychiatra, trpí depresívnou poruchou a napriek užívaniu liekov má pretrvávajúce samovražedné myšlienky. Tieto následky nezmiernil ani čas, ktorý od tragickej udalosti uplynul. V prípade žalobcov v 2. a 3. rade nastala smrťou otca ničím nenahraditeľná strata jedného z rodičov. Každodenné bolestné spomienky sú umocnené prežívaním trápenia ich matky. Súd preto rozhodol, že žalobcom prináleží náhrada nemajetkovej ujmy. Pri stanovení jej výšky súd prihliadol na zákon č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, na základe ktorého ak bola násilným trestným činom spôsobená smrť, odškodnenie tvorí 50 násobok minimálnej mzdy. Minimálna mzda v roku 2012 tvorí sumu 327,20 eur x 50=16.360 eur. Túto hranicu súd zobral ako maximálne prípustnú výšku nemajetkovej ujmy. Ďalej súd prihliadol aj na spoluzavinenie na dopravnej nehode zo strany zomrelého M. D., ktorý bol v čase nehody v stave podnapitosti, čo bolo konštatované vo vyššie citovanom Lekárskom posudku vypracovanom v prebiehajúcom trestnom konaní. Spoluzavinenie súd ustálil na 50 %. Niet pochýb v tom, že žalovaný v 2. rade bol v trestnom konaní uznaný za vinného a bol mu uložený primeraný trest. Prečin usmrtenia spáchal z hrubej nedbanlivosti za súčasného porušenia dopravných predpisov. V zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, každý je povinný počínať si tak, aby škode či už majetkovej, alebo aj škode na zdraví, mohol predísť. V tomto prípade zomrelý M. D. svoju povinnosť zanedbal a napriek tomu, že išiel do práce, kde robil strážnika, bol pod vplyvom alkoholu. Tým vedome znížil svoju schopnosť reálneho vnímania dopravnej situácie, nevenoval jej dostatočnú pozornosť a zanedbal, že aj po priechode pre chodcov môže prejsť len v tom prípade, ak nebude ohrozená jeho bezpečnosť. Žalobcovia žiadali priznať náhradu nemajetkovej ujmy v sume každému po 20.000 eur. Túto sumu súd s prihliadnutím na spoluzavinenie znížil o 50 %, teda na sumu 10.000 eur, ktorú žalobkyňa v 1. rade aj priznal s poukazom na skutočnosť, že stratila životného partnera a tento násilný zásah jej preukázateľne spôsobil depresívnu poruchu osobnosti, ktorá pretrváva. Strata životného partnera je nepochybne stratou pomoci (aj finančnej) a podpory, s následnou nemožnosťou vo veku žalobkyne (v čase nehody mala 70 rokov), túto plnohodnotne nahradiť. Žalobcovia v 2. rade a žalobkyňa v 3. rade súd náhradu nemajetkovej ujmy znížil o ďalších 50 %, nakoľko v konaní neprodukovali žiadny dôkaz, ktorým by preukázali (ako žalobkyňa v 1. rade), že strata otca zanechala vážne následky na ich zdraví, prípadne že sa im zdravie zhoršilo v príčinnej súvislosti s touto udalosťou. Žalobcovia v 2. a 3. rade majú vlastné rodiny, teda je dôvodný predpoklad, že im bude z ich strany poskytnutá

adekvátne pomoc pri vyrovnaní sa s touto stratou. Okrem toho sú obaja v produktívnom veku, teda neboli na materiálnu pomoc svojho otca odkázaní. Súd im z vyššie uvedených dôvodov priznal náhradu nemajetkovej ujmy v sume po 5.000 eur. Priznaním tejto zníženej sumy (oproti žalobkyni v 1. rade) súd nebagatelizuje citový vzťah žalobcu v 2. rade a žalobkyne v 3. rade k zomrelému rodičovi, výška nemajetkovej ujmy hoc ponechaná na úvahu súdu však nemôže byť svojvôľou a musí vychádzať z určitých preukázaných skutočností a súvislostí, ktoré umožňujú jej posúdenie.“ S poukazom, na tieto závery súd prvej inštancie uložil žalovaným 1/, 2/ povinnosť zaplatiť z titulu náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyni 1/ sumu 10.000 eur a žalobcom 2/, 3/ sumu po 5.000 eur a vo zvyšku žalobu zamietol.

5. Výrok o nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie odôvodnil nasledovne: „O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. s použitím čl. 4 ods. 2 C.s.p. Súd zvolil normu, ktorá platila za účinnosti predchádzajúceho súdneho poriadku (§ 142 ods. 3 O.s.p.) a priznal žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pretože výška nemajetkovej ujmy bola ponechaná na úvahu súdu.“

6. Proti tomuto rozhodnutiu podala odvolanie žalovaná 1/ a napadla ním výrok, ktorým bolo žalobe vyhovieť a výrok o nároku na náhradu trov konania. Navrhla, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku zmenil tak, že žalobu zamietne. Namietla nedostatok svojej pasívnej vecnej legitímácie vo veci. Poukázala na to, že Najvyšší súd SR dospel k záveru, že nemajetková ujma pozostalých po obetiach dopravných nehôd nie je škodou krytou povinným zmluvným poistením podľa zák. č. 381/2001 Z.z. Vo vzťahu k rozhodnutiu Ústavného súdu SR, o ktoré prvoinštančný súd oprel napadnuté rozhodnutie, žalovaná 1/ uviedla, ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak právomoc práve najvyššieho súdu, ktorému je táto zverená. Ďalej žalovaná 1/ v odvolaní vyjadrila nesúhlas so záverom súdu prvej inštancie, že každému zo žalobcov samostatne vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovaným 1/ a 2/ ako voči solidárnym dlžníkom. Podľa žalovanej 1/ nárok poškodeného na náhradu škody voči osobe zodpovednej za škodu a nárok poškodeného za plnenie podľa zák. č. 381/2001 Z.z. nie sú identickým plnením, ale ide o dve popri sebe existujúce nároky na to isté plnenie. Oba tieto nároky totiž existujú proti sebe a vznikajú aj z odlišných právnych dôvodov. Právnym dôvodom vzniku záväzku poškodeného voči osobe zodpovednej za škodu je jej zodpovednosť za škodu podľa § 427 a nasl. Obč. zák., resp. aj §§ 11 a 13 Obč. zák. Naopak u poisťovateľa z povinného zmluvného poistenia, teda v prípade žalovanej 1/ zakladá tento osobitný záväzok na plnenie zákon č. 381/2001 Z.z. Hoci tieto dva nároky existujú popri sebe, poškodený nemá právo na obe tieto plnenia zároveň. Preto plnením z jedného takéhoto právneho dôvodu zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť z druhého právneho dôvodu. Za tohto stavu potom žalovaný 2/ ako osoba zodpovedná za škodu a žalovaná 1/, ktorá je povinnou v zákonom stanovených prípadoch poskytnúť plnenie z povinného zmluvného poistenia, nie sú vo vzťahu k žalobcom solidárnymi dlžníkmi. Bez ohľadu na vyššie uvedené podľa žalovanej 1/ medzi prevádzkou vozidla žalovaného 2/ a žalobcami uplatnenými nárokmi nie je daná príčinná súvislosť. Žalobcovia v konaní uplatňujú nároky na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá im mala vzniknúť v jednotlivých sférach ich životov v dôsledku smrti M. D., ktorý zomrel na následky poranení spôsobených dopravnou nehodou, ktorú spôsobil žalovaný 2/. Následkom neoprávneného zásahu žalovaného 2/, ktorý spôsobil prevádzkou jeho motorového vozidla, bola smrť M. D., týmto však už nedošlo k následnému ohrozeniu, resp. narušeniu integrity žalobcov. Príčinou vzniku ujmy v integrite všetkých žalobcov bola smrť M. D. a následná reakcia žalobcov na ňu. Preto teda príčinou nemajetkovej ujmy, ktorá mala žalobcom vzniknúť, v konečnom dôsledku nebola prevádzka vozidla žalovaného 2/, ale bezprostredne až samotný následok tejto prevádzky a to škoda na zdraví M. D. s následkom smrti. Z uvedeného dôvodu preto medzi prevádzkou vozidla žalovaného 2/ a žalobcami uplatnenými nárokmi v tomto konaní nie je daná príčinná súvislosť. Pokiaľ ide o výrok o nároku na náhradu trov konania, žalovaná 1/ v odvolaní namietla, že súd prvej inštancie založil pri výroku o náhrade trov konania solidaritu nie len na strane žalovaných, ale dokonca aj na strane žalobcov. Predmetom konania však nebol solidárny nárok žalobcov, ale tri samostatné nároky žalobcov, čomu musí zodpovedať aj rozhodnutie súdu o nároku na náhradu trov konania. V prejednávanej veci nebolo na mieste priznať žalobcom náhradu trov konania ani za situácie, keď súd prvej inštancie žalobe čiastočne vyhovel. Prvoinštančný súd totiž zamietol žalobu u každého zo žalobcov v rozsahu 50 % s poukazom na skutočnosť, že jednou z príčin vzniku škody na zdraví M.K. D. bolo jeho spoluzavinenie, keď bol v čase nehody v stave podnapitosti. Preto súd prvej inštancie mal o nároku na náhradu trov konania rozhodnúť tak, že žiadnej zo sporových strán nárok na náhradu trov konania neprizná.

7. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podali odvolanie aj žalobcovia 1/, 2/, 3/ a napadli ním výrok, ktorým bola žaloba vo zvyšku zamietnutá. Poukázali na to, že znaleckým posudkom v trestnom konaní bola jednoznačne určená zodpovednosť žalovaného 2/ za vznik dopravnej nehody. Podľa výsledkov

znaleckého dokazovania na vzniku nehody nemala miera podnapitosti M. D. žiadny vplyv. Medzi podnapitosťou poškodeného a vznikom dopravnej nehody teda nebola preukázaná žiadna príčinná súvislosť. Znaleckým dokazovaním bolo preukázané že v prípade, ak by žalovaný 2/ jazdil maximálne povolenou rýchlosťou, vozidlo by zastavil bezpečne cca 18,5 m pred koridorom chôdze chodca, v prípade, že by bol reagoval v úplne rovnakom mieste, ako to bolo v skutočnosti, žiadna kolízna situácia by nevznikla. Spôsob prechádzania poškodeného cez vozovky vyhodnotil znalec z technického hľadiska za v súlade s pravidlami cestnej premávky. Okrem toho priamy svedok nehody potvrdil, že poškodený šiel normálnym tempom, neutekal a pozrel sa doprava aj doľava. Inými slovami, v trestnom konaní bolo preukázané, že poškodený mal v čase nehody určitú hladinu alkoholu v krvi, ale nebolo preukázané, že by tento jeho stav prispel k vzniku nehody. Nie je podľa žalobcov možné vychádzať z premisy, podľa ktorej každá osoba pod vplyvom alkoholu má vždy spoluúčasť na dopravnej nehode, teda z premisy, že už samotná podnapitosť je bez ďalšieho spolupodieľaním sa na vzniku škody. Súd prvej inštancie mal v prejednávanej veci vychádzať z toho, čo bolo preukázané v trestnom konaní, keďže je jeho výsledkom viazaný.

8. Odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 C.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu, teda aj vo výroku týkajúceho sa žalovaného 2/, ktorý odvolanie nepodal (§ 367 ods. 2 druhá veta C.s.p.) a dospel k záveru, že čiastočne dôvodné je iba odvolanie žalovanej 1/.

9. K odvolacej argumentácii žalovanej 1/, že nemajetková ujma pozostalých po obetiach dopravných nehôd nie je škodou krytou povinným zmluvným poistením podľa zák. č. 381/2001 Z.z., odvolací súd odkazuje na ustálenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej musia vnútroštátne súdy svoje právo v najväčšej možnej miere vykladať v zmysle znenia a účelu smernice, aby bol dosiahnutý výsledok, ku ktorému táto smernica smeruje (viď rozsudok SD z 25. apríla 2013, C-81/12, ods. 71). Súdny dvor EÚ v rozsudku z 24. 10. 2013, vec C-22/12 (prípady Y.) uviedol, že čl. 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24.4.1972, čl. 1 ods. 1 a 2 smernice Rady 84/5EHS z 30. 12. 1983 a Rady 2005/14/ES z 11. 5. 2005 a čl. 1 prvý odsek smernice č. 90/232/EHS zo 14. 5. 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. V tomto smere sa odvolací súd stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie o potrebe eurokonformného výkladu ust. § 4 ods. 2 písm. a/ zák. č. 381/2001 Z.z., v zmysle ktorého je v spore o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej dopravnou nehodou pozostalým obeť poisťovňa pasívne vecne legitimovaná. Na zdôraznenie správnosti tohto záveru odvolací súd poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 666/2016 zo dňa 11. 10. 2016, ktorým odmietol sťažnosť poisťovne namietajúcej porušenie jej základných práv a slobôd, najmä práva vlastníť majetok a práva na súdnu ochranu. Ústavný súd konštatoval, že pri výklade významu slova „škoda“ je potrebné skúmať nielen úmysel slovenského zákonodarcu, ale aj úmysel únievého zákonodarcu. Ústavný súd vo svojom rozhodnutí akcentoval povinnosť súdov uplatňovať v rozhodovacej praxi eurokonformný výklad zákonov a jednoznačne sa priklonil k extenzívnemu výkladu pojmu „škoda“ tým, že do tohto pojmu subsumoval aj nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv pri dopravnej nehode. Nestotožnil sa s názorom poisťovne, že takýto extenzívny výklad pojmu „škoda“ je aplikáciou práva contra legem. K eurokonformnému výkladu práva pri posudzovaní pasívnej legítimácie poisťovne sa priklonil aj Najvyšší súd SR v rozhodnutí publikovanom v Zbierke rozhodnutí a stanovísk NS SR č. 8/2018 ako judikát č. R 61/2018, v ktorom konštatoval, že „škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“. Ust. § 4 ods. 2 písm. a/ zák. č. 381/2001 Z.z. je teda potrebné vyložiť tak, že poistenie zodpovednosti kryje (za splnenia ostatných podmienok v ods. 4) aj nároky pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Obč. zák. a pozostalí ako poškodení môžu tieto nároky v zmysle § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení uplatniť priamo proti poisťovni.

10. Žalovanej 1/ však treba prisvedčiť v tom, že zodpovednosť žalovaných 1/, 2/ za nemajetkovú ujmu vzniknutú žalobcom 1/, 2/, 3/ nie je solidárna. Z ust. § 511 ods. 1 Obč. zák. vyplýva, že pasívna solidarita dlžníkov vzniká iba v prípade, ak to ustanovuje právny predpis alebo ak to bolo účastníkmi dohodnuté

alebo ak to vyplýva z povahy plnenia. V prejednávanej veci sa však nejedná ani o jeden z týchto prípadov. Občiansky zákonník v ust. § 438 ods. 1 ako pravidlo zakotvuje solidárnu zodpovednosť v prípade, ak škodu spôsobí viac škodcov. Toto zákonné ustanovenie sa však v predmetnej veci nemôže uplatniť z dôvodu, že škodu spôsobil iba jeden škodca, ktorým je žalovaný 2/ zodpovedajúci za škodu podľa ust. § 427 ods. 2 Obč. zák., resp. za zásah do osobnostných práv žalobcov v zmysle § 11 a nasl. Obč. zák. Žalovaná 1/ škodu nespôsobila a jej pasívna vecná legitímácia v spore je založená na zákone č. 381/2001 Z.z., ktorý jej ukladá povinnosť vyplatiť poškodeným poistné plnenie z povinného zmluvného poistenia. Inými slovami, žalobcovia sa proti každému zo žalovaných domáhajú zaplata náhrady nemajetkovej ujmy z iného právneho titulu. Kým proti žalovanej 1/ sa domáhajú zaplata náhrady nemajetkovej ujmy z titulu poistného plnenia, proti žalovanému 2/ sa domáhajú zaplata náhrady nemajetkovej ujmy primárne z titulu náhrady škody a sekundárne z titulu zodpovednosti za zásah do ich osobnostných práv. Keďže teda napadnutým rozsudkom bola obom žalovaným uložená platobná povinnosť zaplatiť celý dlh, pričom sa nejedná o solidárny dlh, treba vychádzať z toho, že každý žalovaný je povinný zaplatiť žalobcom celý dlh, teda uspokojiť pohľadávku žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v celom rozsahu s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného. Týmto spôsobom sa predíde tomu, aby žalobcovia nemohli byť uspokojení dvakrát tým istým plnením, raz na základe plnenia z náhrady škody a raz na základe poistného plnenia.

11. K samotnej výške nemajetkovej ujmy odvolací súd uvádza nasledovné: Súčasťou súkromného života je nepochybne aj rodinný život zahŕňajúci vzťah medzi blízkymi príbuznými a preto rešpektovanie súkromného a teda aj rodinného života musí zahŕňať právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími osobami (viď napr. aj rozsudok NS SR sp. zn. 5Cdo 265/2009). Zavinená smrť blízkej osoby môže vzhľadom k vzájomným úzkym sociálnym, morálnym a citovým väzbám predstavovať natoľko závažnú nemateriálnu ujmu, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť, či vážnosť v spoločnosti (viď nález Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 16/04 zo 4. 5. 2005). Výška peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy je síce vecou voľnej úvahy súdu, ale nemôže tu ísť zo strany súdu o svojvoľu. Priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy teda musí byť založená na výsledkoch vykonaného dokazovania a musí byť preskúmateľná. Pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy musí súd prihliadnuť na závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, teda k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu a tiež na požiadavku nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Určujúcimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je 1/ atribút primeranosti a 2/ proporcionalita (výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohacovania a pôsobiť na škodcu likvidačne). Judikatúra súdov v tejto oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu. Ústavný súd ČR vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 2844/14 <<http://merit.slv.cz/I.US2844/14>> konštatoval, že „pri stanovení výšky relutárnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality aj spôsobom, keď všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných obdobných prípadoch“. Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. „statusu obete“ podľa čl. 34 Dohovoru o ľudských právach, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva v prípade D. proti P. v rozhodnutí zo 6. marca 2007, ako i v prípade D. E.. Slovenská O. v rozhodnutí z 9. októbra 2007. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má náprava kompenzačný charakter, jej výška nemusí byť rovnaká, akú by priznal v porovnateľných prípadoch súd, nesmie však byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, aj to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol (I.. S. R., G., Krátke pojednanie o škodách, ujmach a ich náhradách vo svetle judikatúry súdov vnútroštátnych, českých, Súdneho dvora európskej únie i európskeho súdu pre ľudské práva). V súvislosti s právnou úpravou v Českej republike odvolací súd poukazuje na systematickú činnosť Najvyššieho súdu ČR, ktorý monitoruje činnosť českých súdov na trestnom úseku pri rozhodovaní v adhézných konaniach o nárokoch na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej trestnou činnosťou, z ktorej plynie základné rozpätie pri stanovení výšky náhrady tzv. „odškodnenia za smrť“, konkrétne na rozsudok NS ČR zo dňa 12. 4. 2016 sp. zn. 4Tdo/1402/2015 <<http://merit.slv.cz/4Tdo/1402/2015>>. V ňom NS ČR uviedol, že „dovolaciemu súdu sa javí ako ospravedliteľné, aby sa stanovenie výšky náhrady odvíjalo v základnom rozpätí medzi 240.000,- Kč až 500.000,- Kč a to pre skupinu citovo najbližšie spriaznených osôb, ako sú rodičia, deti a manželia. Je nutné zdôrazniť, že takto stanovený rozsah kompenzácie zodpovedá typovým (neutrálnym prípadom), teda takým, kde nie sú pre konkrétnu situáciu sprisňujúce, či naopak zmierňujúce kritériá“. V odôvodnení tohto rozsudku sa

ďalej konštatuje, že „tiež iné európske právne úpravy sa v obdobných prípadoch prevažne pohybujú pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy za usmrtenie blízkej osoby v rozpätí od 200.000 Kč do 500.000 Kč (20.000 eur Belgicko, Rakúsko, Slovinsko, Švajčiarsko). Niektoré štáty (Fínsko, Švédsko, Maďarsko) dokonca kompenzujú nemajetkovú ujmu v ešte nižšom rozpätí od 100.000 Kč do 200.000 Kč, prípadne u nich zákonná úprava takejto nemajetkovej ujmy úprave absentuje, resp. náhradu nemajetkovej ujmy sekundárnych obetí vôbec neumožňuje (Nemecko, Holandsko)“. Pri konštrukcii výslednej čiastky priznanej nemajetkovej ujmy sa možno pridŕžiavať kritérií, ktoré obsahuje rozhodnutie Ústavného súdu ČR zo dňa 22. 12. 2015 sp. zn. I. ÚS 2844/14 <<http://merit.slv.cz/I.US2844/14>> v ods. 53 a 54“. Odvolací súd tak poukazuje na znenie ods. 53 citovaného rozhodnutia ÚS ČR, ktorý poukazuje na okolnosti, ktoré je treba skúmať na strane poškodeného, ktorými sú a/ intenzita vzťahu žalobcu so zomrelým, b/ vek zomrelého a pozostalých, c/ otázka hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, d/ prípadné poskytnutie inej satisfakcie“ a v ods. 54 na okolnosti, ktoré treba skúmať na strane zodpovednej osoby (pôvodca zásahu), ktorými sú a/ postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a pod.), b/ dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, c/ jeho majetkové pomery, d/ miera zavinenia, eventuálne miera spoluzavinenia usmrtenej osoby. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje aj na prax slovenských súdov v obdobných veciach, keď NS SR napr. vo veci sp. zn. 4Cdo 139/2011 priznal rodičom dieťaťa zomrelého pri dopravnej nehode náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur, vo veci sp. zn. 3Cdo 228/2012 priznal pri strate manželky a syna, teda dvoch najbližších osôb, sumu 23.000 eur, vo veci sp. zn. 1 Cdo 77/2009 priznal 6.600 eur za úmrtie syna a brata, vo veci sp. zn. 2Cdo/194/2011 <<http://merit.slv.cz/2Cdo/194/2011>> sumu 8.300 eur za smrť manžela. Z týchto rozhodnutí vyplývajú závery, že každé priznanie určitej sumy musí byť riadne a spoľahlivo odôvodnené skutkovými okolnosťami prípadu. Na druhej strane však povaha náhrady nemajetkovej ujmy vylučuje možnosť akokoľvek spoľahlivej kvantifikácie. V týchto prípadoch sa totiž peniazmi odškodňuje niečo, čo samo osebe žiadnu majetkovú hodnotu nemá (osobnosť človeka) a preto je akokoľvek presnejšia kvantifikácia uplatňovaných súm nemožná. Práve preto však súd musí pristupovať k vyčísleniu náhrady nemajetkovej ujmy obozretne a triezvo a nepriznávať excesívne sumy, ktoré sú zjavne nereálne vo vzťahu k priemerným majetkovým a príjmovým pomerom v Slovenskej republike.

12. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie stanovil správne výšku nemajetkovej ujmy. Odvolací súd je zhodne so súdom prvej inštancie toho názoru, že bolo potrebné prihliadnúť na spoluzavinenie poškodeného M. D.. Nemožno sa stotožniť s tvrdením žalobcov, že v trestnom konaní nebolo preukázané, že by jeho stav podnapitosti prispel k vzniku nehody. Naopak z odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 9. 4. 2014 č. k. 4To/63/2013 vyplýva, že súd v trestnom konaní naopak pri uložení trestu žalovanému 2/ prihliadol práve na spoluzavinenie poškodeného a na tomto základe žalovanému 2/ uložil miernejší trest - podmienený trest odňatia slobody a nie nepodmienečný trest, ktorý požadoval prokurátor. V odôvodnení trestný súd konštatoval, že „... pri takomto priebehu dopravnej nehody a zavinenia obžalovaného, pri uznaní viny bolo by možné uvažovať o uložení nepodmienečného trestu odňatia slobody, avšak iba za predpokladu, že na strane poškodeného by neexistovala žiadna možná spoluúčasť na dopravnej nehode. Zo znaleckého posudku z odboru súdneho lekárstva však bolo jednoznačne skonštatované, že množstvo požitého alkoholu, ktoré mal poškodený v krvi, mohlo jednoznačne ovplyvniť jeho zmysly...“ Ďalej krajský súd v citovanom rozsudku poukázal na závery znaleckého posudku, z ktorého vyplynulo, že poškodený M. D. v čase dopravnej nehody mal v krvi etylalkohol v koncentrácii 0,61 - 0,74 promile, čo zodpovedá stavu podnapitosti. Znalci v tejto súvislosti vyslovili názor, že u poškodeného došlo v tejto súvislosti k ovplyvneniu myslenia, uvažovania a konania so zvýšením sebavedomia, znížením zdržanlivosti, pocitom uvoľnenia až eufórie, podceňovaním prípadnej nebezpečnej dopravnej situácie, v psychickej sfére došlo k oslabeniu vnímania a zníženiu pozornosti, v psychosomatickej sfére mohlo dôjsť k poruchám priestorového videnia, orientácie, jemných pohybových funkcií, a tým aj k zníženiu schopnosti správne a včas sa vyhnúť hroziacemu nebezpečenstvu v cestnej premávke. Mohlo dôjsť k nesprávnemu periférnemu videniu a taktiež aj ostatné zmyslové orgány mohli byť požitým množstvom alkoholu negatívne ovplyvnené. Z toho je zrejmé, že skutočnosť, že poškodený nebohý M. D. bol v čase predmetnej nehody pod vplyvom alkoholu mala, resp. mohla mať vplyv na nehodový dej. Súd prvej inštancie teda nepochybil, keď pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy prihliadol na spoluzavinenie poškodeného a výšku priznanej nemajetkovej ujmy primerane znížil. Súčasne súd prvej inštancie správne prihliadol na výšku odškodnenia osôb poškodených násilnými trestnými činmi v zmysle zák. č. 215/2006 Z.z. Súčasne súd prvej inštancie vzal správne do úvahy aj skutočnosti týkajúce sa jednotlivých žalobcov a v tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na ods. 45. odôvodnenia napadnutého rozsudku.

13. Z týchto dôvodov odvolací súd v zmysle § 387 ods. 1 C.s.p. potvrdil výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žalovaným 1/, 2/ uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 10.000 eur a žalobcom 2/, 3/ sumu po 5.000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy. Súčasne odvolací súd potvrdil aj výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žaloba vo zvyšku zamietnutá. Výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žalovaným 1/, 2/ uložená povinnosť zaplatiť žalobcom 1/, 2/, 3/ priznané sumy spoločne a nerozdielne, odvolací súd v zmysle § 388 C.s.p. zmenil tak, že vyslovil, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného.

14. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie uložil žalovaným 1/, 2/ povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne súdny poplatok za žalobu vo výške 666 eur do 3 dní od právoplatnosti uznesenia.

15. V odôvodnení napadnutého uznesenia súd prvej inštancie uviedol, že žalobcovia boli v zmysle § 4 ods. 2 písm. i/ zák. č. 71/1992 Zb. oslobodení od platenia súdnych poplatkov a keďže ich žalobe bolo čiastočne vyhovené, v zmysle § 2 ods. 2 prvá veta zák. č. 71/1992 Zb. sú poplatok za žalobu povinní zaplatiť žalovaní.

16. Proti tomuto uzneseniu podala odvolanie žalovaná 1/. Odvolanie odôvodnila v podstate tým, že rozsudok súdu prvej inštancie napadla odvolaním a preto je rozhodnutie o povinnosti zaplatiť súdny poplatok predčasné.

17. Odvolací súd prejednal odvolanie bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie treba odmietnuť.

18. Ust. § 357 C.s.p. obsahuje taxatívny výpočet uznesení, proti ktorým je odvolanie prípustné. Uznesenie, ktorým sa stranám ukladá povinnosť zaplatiť súdny poplatok, medzi týmito uzneseniami nefiguruje. Z toho je zrejmé, že žalovaná 1/ napadla odvolaním uznesenie súdu prvej inštancie, proti ktorému odvolanie nie je prípustné. Vzhľadom na to odvolaciemu súdu nezostalo iné, že odvolanie odmietnuť podľa § 386 písm. c/ C.s.p.

19. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 2 v spojení s § 396 ods. 1 C.s.p. a vzhľadom na čiastočný úspech a neúspech strán v odvolacom konaní žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

20. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

c/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

d/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

e/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/ (§ 422 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii (§ 427 ods. 1 prvá veta C.s.p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne / dovolacie dôvody/ a čoho sa dovolateľ domáha /dovolací návrh/ (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).